

УДК 811.161.2:81'42

Вікторія ФІНІВ,

*аспірант кафедри української мови ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
(Україна, Івано-Франківськ) v.finiv@mail.ru*

ЛЕКСИЧНИЙ ПОВТОР У ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ІНТЕНЦІЙ КОМУНІКАНТІВ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МАЛОЇ ПРОЗИ)

У статті описано підходи вчених стосовно інтерпретації понять «комунікативна інтенція» та «іллокуція», проаналізовано наявні в сучасній лінгвістиці класифікації мовленнєвих намірів, розкрито роль повтору лексем у реалізації інтенцій персонажів у комунікативних актах.

Ключові слова: *комунікативна інтенція, лексичний повтор, комунікативний акт, комунікативна стратегія, іллокуція, комунікативна тактика.*

Лит. 17.

Victoria FINIV,

*graduate student, Department of the Ukrainian language, SHEE
«Vasyl Stefanyk Subcarpathian National University»
(Ukraine, Ivano-Frankivsk) v.finiv@mail.ru*

LEXICAL REPETITION OF VERBALIZATION INTENTIONS COMMUNICANTS (BASED ON MODERN UKRAINIAN SHORT PROSE)

The article highlights approaches of scientists regarding the interpretation of the concepts of “communicative intention” and “illocution”. It was analysed classification of speech intentions that are available in modern linguistics and it was also discovered the role of lexeme repetition in implementing the intentions of the characters in communicative acts.

It is worked out in the article the varied approaches of the interpretation of the concept “communicative intention” in the article, it is analysed the lexical repetition as a tool of the expression of intention in the inner textual plane, on the communicative stage “character-character”, it is also defined the role of the repetition of lexemes in the strategically-tactical characters` blocks of modern Ukrainian small prose, explains the main determinant in the process of communicative failure, investigates specialties of repetition and their role by correction of communicative failure.

In the article it is established the role of the repeated nominations in the development and implementation of strategic-tactical narrative of character; it is also outlined here views of the linguists about the interpretation of concepts “lexical repetition”, “communicative strategy”, “communicative tactics”.

Keywords: *communicative intention, lexical repetition, communicative act, communicative strategy, illocution, communicative tactics.*

Ref. 6.

Викторія ФІНИВ,
аспірант кафедри українського язика ГВЧЗ «Прикарпатський
національний університет імени Василя Стефаника»,
(Україна, Івано-Франківськ) v.finiv@mail.ru

ЛЕКСИЧЕСКИЙ ПОВТОР В ВЕРБАЛИЗАЦИИ ИНТЕНЦИЙ КОММУНИКАНТОВ (НА МАТЕРИАЛЕ СОВРЕМЕННОЙ УКРАИНСКОЙ МАЛОЙ ПРОЗЫ)

В статье описаны подходы ученых относительно интерпретации понятий «коммуникативная интенция» и «иллокуция», проанализированы имеющиеся в современной лингвистике классификации речевых намерений, раскрыта роль повтора лексем в реализации интенций персонажей в коммуникативных актах.

Ключевые слова: *коммуникативная интенция, лексический повтор, коммуникативный акт, коммуникативная стратегия, иллокуция, коммуникативная тактика.*

Лит. 6.

Постановка проблеми. Сучасна парадигма аналізу лінгвістичних явищ великою мірою проектує увагу вчених на дослідження комунікації, зокрема прагматичних характеристик мовленнєвого акту. Прикметним у цьому ключі є аналіз способів і засобів експлікації комунікативного наміру як важливого превербального компонента мовленнєвої взаємодії учасників спілкування.

Аналіз досліджень. Сьогодні дослідниками всебічно інтерпретовано поняття «комунікативна інтенція» (Л. Безугла [2], Н. Формановська [7], С. Шабат-Савка [8; 9]), проаналізовано характер намірів учасників інтерактивної взаємодії у зв'язку з комунікативними та прагматичними характеристиками мовленнєвого акту (Ю. Антонова [1], Г. Габрайська [10], І. Прокоп [11]), диференційовано види інтенцій у сфері суб'єктно-адресатних відношень комунікативних партнерів (Ф. Бацевич [2], О. Гнатковська [4], О. Почепцов [6]), проте мовознавцями ще не достатньо проаналізовано особливості вербалізації інтенції у мовленні.

Вважаємо, що у комплексі лінгвістичних засобів вираження величин комунікативно-прагматичної програми спілкування (комунікативних стратегій, тактик, інтенцій, комунікативного шуму) особливе місце займають одиниці лексичного рівня мови, які виступають ревілента-

ми адресантно-адресатних комунікативних стратегій і тактик, а також виявляють здатність бути експонентами як прямого, так і латентного значення. Малодослідженими в цьому аспекті є і лексичні редуплікації як систематичне повторення тотожних або синонімічно близьких слів. Тому дослідження повтору лексем крізь призму вербалізації ним величин комунікативно-прагматичної програми мовця, зокрема вираження інтенцій учасників спілкування, є виправданим і важливим.

Мета дослідження – проаналізувати структурно-семантичні особливості лексичного повтору у вербалізації інтенцій комунікантів.

Мета реалізується шляхом виконання таких **завдань**:

- висвітлити лінгвістичні інтерпретації терміна «комунікативна інтенція»;
- розглянути співвіднесення понять «комунікативний намір» та «іллокуція»;
- розкрити роль контактного та дистантного повтору лексем у реалізації преактомовленневих та актомовленневих різнотипних інтенцій учасників спілкування.

Матеріалом дослідження послужили лексичні повтори, наявні у малій художній прозі сучасних українських авторів (Ю. Винничук, В. Даниленко, Л. Денисенко, М. Кульбовський, Г. Шкляр). Як виразник семантичної надмірності повтор лексем є особливо вагомим при аналізі саме малої прози, основними характеристиками якої є сконденсованість та лаконічність викладу. Таким чином, підхід до аналізу малої прози крізь призму лексичного повтору дасть змогу більш глибоко розкрити характери персонажів, належним чином реціпіювати глобальну авторську інтенцію, декодувати імпліцитну інформацію, закладену підтекстом.

Виклад основного матеріалу. У сучасній лінгвістиці комунікативну інтенцію диференціюють у контексті ситуації мовлення, мовленнєвого впливу та взаємодії основних учасників спілкування, способів і засобів вираження [9, 107]. Розглянемо окремі визначення поняття інтенції, наявні у мовознавчій літературі. Так, за Ф. Бацевичем, комунікативна інтенція – це осмислений чи інтуїтивний намір адресанта, який визначає внутрішню програму мовлення і спосіб її втілення [2, 130]. С. Шабат-Савка інтерпретує інтенцію як амбівалентну антропозорієнтовану категорію, яка репрезентує інтенційні потреби мовця [9, 105], при цьому дослідниця наголошує, що перехід від інтенційного стану до мовленнєвого акту відбувається через вибір релевантного засобу вираження конкретного інтенційного стану [8, 27], тобто в інтенції виразно есплікується план змісту (інтенційні потреби мовця) та план мовної репрезентації [8, 63].

Схожої думки дотримуються й інші дослідники (Л. Безугла [3], Н. Формановська [7]). Порівняймо: інтенція відіграє важливу роль у когнітивному сценарії реалізації мовленнєвого акту, впливаючи на добір мовних засобів для формування висловлення [3]. Мовленнєва інтенція – це намір виконати дію за допомогою мови – мовлення, тобто здійснити мовленнєву дію в комунікативній діяльності, взаємодії з партнером [7, 109]. Бачимо, що всі наведені дефініції більшою чи меншою мірою акцентують на ролі лінгвістичних засобів в експлікації інтенції як важливого компонента успішної інтерсуб'єктної взаємодії.

Зазначимо також, що, інтерпретуючи поняття комунікативного наміру з погляду трикомпонентної структури мовленнєвого акту (іллокуція, локуція, перлокуція), дослідники (Г. Габрайска [10], Г. Осіка [12], Е. Медніков [5], І. Прокоп [11]) акцентують і на інших особливостях цього явища, частково або повністю ототожнюючи поняття інтенції та іллокутивної мети висловлення. Простежимо: інтенція – «психічний і когнітивний конструкт, що визначається мотивом і метою, як задум мовця, що має вольову установку» [5, 190]. Польські вчені І. Прокоп та Г. Габрайска визначають іллокуцію як кодовану інтенцію [11, 42], при цьому зауважуючи, що іллокуційні акти як один зі складників мовленнєвого акту інформують адресата про інтенції адресанта [11, 42], а сам мовленнєвий акт – центральний складник міжперсональної комунікації – завжди наснажений значенням та інтенцією [11, 41]. Г. Осіка доводить, що іллокутивним актом є інтенція, перлокуція стосується дій адресата, локуція – інструментарію [12, 182]. Як засвідчує матеріал дослідження, поняття інтенції та іллокуції варто би диференціювати. У цьому дослідженні інтенцію визначаємо як намір учасників комунікативної взаємодії, який сигналізує про мету висловлення та способи й засоби її реалізації, а іллокуцію інтерпретуємо як безпосереднє втілення інтенції у комунікативному акті. Таким чином, поняття іллокуції може бути тотожним тільки з актомовленнєвими інтенціями, про що йтиметься далі.

Прагматика інтенції знайшла своє відображення і в типологічній диференціації. З-поміж наявних у сучасній лінгвістиці класифікацій комунікативних намірів у нашій роботі послуговуватимемося типологіями, в основу яких закладено семантичний принцип (Ю. Антонова [1], О. Гнатковська [4]) та принцип прагматико-часової реалізації комунікативного акту (Ф. Бацевич [2], О. Почепцов). Розглянемо кожну з них детальніше. Залежно від часу реалізації мовленнєвого акту інтенції поділяють на актомовленнєві (наміри мовця, які втілюються під час побудови мовленнєвого акту) та постактомовленнєві (виникають після побудови комунікативного акту) [2, 131], або вихідні (початкова ціль) та

кінцеві [6, 75]. При цьому в більшості випадків, як зазначає О. Почепцов, мовленнєва дія та мета, що нею реалізується, виступають лише етапом на шляху до досягнення головної мети мовця [6, 75]. Вихідна інтенція завжди підпорядковується кінцевій, вона є лише засобом реалізації кінцевої інтенції [6, 80]. Зауважимо також, що мовленнєвий намір має тенденцію змінюватися навіть у ході окремого висловлення: автор будує своє мовлення, одночасно інтерпретуючи його та вносячи корективи в тактичне втілення стратегічного задуму. Таким чином, вербалізована інтенція не завжди тотожна вихідній, що пояснюється необхідністю постійного вибору мовцем лінгвістичних засобів її реалізації і дотримання ряду прагматичних обмежень [1].

Розглянемо класифікації інтенцій, які ґрунтуються на семантичному принципі: шляхом аналізу перформативних формул у глибинній структурі „Я-висловлень” англосовітського художнього дискурсу. О. Гнатковська виділяє 22 види інтенцій, зокрема – повідомлення (нарративну, експлікативну, уточнення, репрезентативну, нагадування, резюмування, підтвердження, заперечення, докору), асертивну (згоди, відмови), супозитивну, промісивну, менасивну, передбачення, пропозиції, вимоги, реквестивну, поради, подяки, вибачення [4, 4]. Досліджуючи інтенцію у зв’язку з комунікативними і прагматичними характеристиками мовленнєвого акту, схожу класифікацію пропонує Ю. Антонова, яка виокремлює інтенції інформативного, спонукального, емоційно-оцінного та контактного типів [1]. Матеріал нашого дослідження дає змогу висловити припущення про те, що повтор лексем, виокремлений у блоках стратегічно-тактичної взаємодії персонажів, насамперед виступає засобом експлікації нарративної, експлікативної, уточнювальної та реквестивної інтенцій, а також однаковою мірою необхідний для вербалізації як актомовленнєвих, так і постакомовленнєвих інформативних, спонукальних та контактних намірів учасників спілкування. У цьому дослідженні виокремлюємо інтенції відносно часу реалізації комунікативного акту, в комплексі яких виділятимемо їх семантичні підтипи за втілюваним наміром. Розглянемо кожен з них:

- **актомовленнєві (вихідні) інтенції адресанта:**

«Не обертаючись і протискуючи крізь схожі на гавкіт схлипи слова, Чіта сказав: – Я – не такий, як усі... Я – горбатий... / Обережно я підступив до Павки, поклав долоні йому на плече, щоб вони перестали здригатися: – Не плач, не плач, – промовив я, відчуваючи, як у грудях загусає важкий клубок. – Ну не будеш ти шофером. Хіба всім шоферами бути? Я ось зовсім не хочу шофером». («Фосфорична Мері», Г. Шкляр) [14, 346]. Емоційна наснаженість зображеної комунікативної

ситуації детермінує накладання двократних лексичних повторів у комунікативних ходах як адресанта (повтор дейктива «**я** – **я**»), так і адресата (редуплікація імператива «**не плач**»). Актомовленнева інтенція адресанта частково закладена повтором займенника «**я**», який разом із аксіологічно маркованим висловленням «*не такий, як усі*», «*горбатий*», експлікує намір констатації факту. Глибше розуміння тексту виводить нас на імпліцитну площину: інтенцію адресанта маркуємо як бажальну (своїм комунікативним ходом Чіта (Павка) втілює намір, прагнучи, щоб його пожаліли через зовнішню ваду). Здійснений аналіз тексту дає підстави стверджувати: комунікативні (вербальні та позавербальні) дії адресанта (знижена тональність голосу, повтор лексем, емоційне тло комунікативної ситуації) є основними детермінантами формування намірів реципієнта. Його прагматичне налаштування безпосередньо спрямоване на взаємодію з адресантом і, таким чином, на продукування високого ступеня перлокутивного ефекту. Контактний лексичний повтор «**не плач**» у поданій діалогічній єдності експлікує явну комунікативну мету персонажа-оповідача – заспокоїти друга, втішити його. Це підтверджується й невербальними діями персонажа («*обережно я підступив до Павки, поклав долоні йому на плече*»), відповідною тональністю його голосу («*промовив я, відчуваючи, як у грудях загусає важкий клубок*»). Можемо стверджувати, що мовленнєво-поведінковий акт адресата характеризується частковою ригідністю (труднощами в комунікативному акті), оскільки, як бачимо, внутрішні переживання героя напластовуються на продукований комунікативний хід: надто хвилюючись за друга та намагаючись його заспокоїти, оповідач, ніби не знайшовши потрібних слів, повторює майже одне і те ж: «*Ну не будеш ти шофером. Хіба всім шоферами бути? Я ось зовсім не хочу шофером*». Таким чином, детерміновані обставинами (переживаннями комуніканта) часткові комунікативні збої у спілкуванні безпосередньо реалізуються лексичним повтором. Повтор лексем, використаний у згаданому вище художньому тексті, реалізує взаємну адресантно-адресатну інтенційну спрямованість, а також при цьому є виразником ригідного комунікативного типу у спілкуванні.

Розглянемо інший приклад з цього художнього тексту, у якому реалізується детермінована комунікативними діями адресанта актомовленнева адресатна інтенція, що демонструє низький ступінь перлокутивного ефекту: «– **Я скоро помру**. /– *Що ти говориш?* /– *злякався я*. /– ... *Я чув, як лікар казав мамі в снігах, що скоро я помру*. /– *Помовч!* – *крикнув я*. /– **Я помру**, – *байдуже, мов про щось буденне, промовив Павка і додав: – Бо кому я треба? На світі повинні жити люди без горбів...*» [14, 350]. З попередньої комунікативної ситуації відомо, що оповідач

намагається будь-яким способом заспокоїти та втішити друга, проте, як бачимо з наведеної діалогічної єдності, песимістичне налаштування та агресивна песимістична тональність голосу Павки провокує збій у спілкуванні та інцидент як початкову стадію конфлікту.

Проаналізуємо ще приклад: «– *Я ж пояснив, що не знаю, хто ти така, Іро, чи як там тебе, зрозумій, не знаю, і знати не хочу*». («Провідниця», Л. Денисенко) [16, 36]. Для кращого розуміння превербальних намірів персонажів-учасників спілкування розглянемо ширший контекст: провідниця вагона палко закохалась у пасажирів. І, як їй здалося, теж сподобалась незнайомцеві. При наступній зустрічі чоловік не впізнає Іру, більше того, її почуття настільки його дратують, що Сергій будь-яким способом виявляє негативне ставлення до дівчини. Експліцитно повтор лексем «*не знаю*» в поданому тексті маркує актомовленневу наративну інтенцію, що втілюється комунікативною тактикою пояснення. Проте декодування імпліцитного значення, закладеного у висловленні, доводить, що редуплікація є виразником іще одного наміру комуніканта – своїми діями персонаж намагається відштовхнути від себе закохану дівчину, даючи зрозуміти, що вона йому не потрібна. Отже, повтор лексем, наявний у цьому сегменті художнього тексту, є експонентом як прямої, так і латентної інтенції адресанта.

Розглянемо ще приклад: «– *Тату, тату, – сумно подивилася, як лютує за вікном завірюха, – ти можеш купувати дорогі автомобілі і найняти актора Сашу, але навіть ти не зможеш відкупити мене від смерті*». («Черемхова віхола», В. Даниленко) [15, 40]. Розуміючи, що його дитина помирає, батько будь-яким способом намагається втішити важкохвору доньку. Організувавши для неї бал, батько наймає актора Сашу з надією, що той розрадить дівчину. Хлопець, відпрацювавши добре оплачений вечір, при наступній зустрічі з дівчиною відвертається від неї, адже спілкувався лише через гроші. Проаналізуємо монолог: іллокутивна мета мовця (доньки) – виразити незадоволення діями співрозмовника. Незважаючи на докладені батьком зусилля для порятунку доньки, його вдавання до брехні стають причиною розчарування. Таким чином, контактний простий повтор лексеми «*тату, тату*», що маркує звертання до учасника комунікативного акту, є ревілентом актомовленневої інтенції докору. Матеріал дослідження підтверджує: повтор лексем, наявний у сучасній малій прозі, великою мірою спроможний до вербалізації актомовленневих інтенцій учасників спілкування.

• **постактомовленнєва інтенція:**

«– *Може, й ти був тоді на цегельні, як вони з тим малим гранату знайшли?* / – *То, власне, ми з ним обоє і знайшли, – сказав я з такою*

*втіхою в голосі, аж він [батько Міська] сполохано глянув на мене. – Пробачте, я нехотячи зрадів... бо ви мене згадали... / – То це ти був із ним? / – Так, я. Ми обоє знайшли ту гранату. / – І ви з ним її викопали? / – Так. / – А потім обклали дровами й підпалили? / – Так. / – Обоє? / – Так. Нас тільки двоє й було. / – І коли вона вибухнула, ви були разом? / – Були разом». («Граната на двоє», Ю. Винничук) [17, 45]. Граючись на закінченому за селом заводі, двоє хлопчиків – Місько та Юрко – знаходять гранату, від вибуху якої один із них гине. Зображена у цьому тексті комунікативна ситуація із ретроспективною прагматичною спрямованістю відзначається використанням як дистантних простих, так і контактних розширених лексичних повторів, важливих у втіленні намірів учасників спілкування. Зупинимось на вербалізації інтенції персонажа детальніше: ілюкутивна мета Міського батька – дізнатися правду про смерть сина від очевидця трагедії – реалізується використанням повторюваних лексем з квестивним (питальним) інтенційним зарядом. Зазначимо, що комунікативний намір батька уже певною мірою зреалізований, оскільки йому відомо чимало деталей інциденту, він точно відтворює послідовність подій і запитання чоловіка, швидше, спрямовані на уточнення і підтвердження, аніж на запит інформації (постактомовленнєва інтенція). Таким чином, експліцитно інтенція адресанта квестивна, означена високим ступенем перлокутивного ефекту. Можемо стверджувати, що повтор лексем, наявний у цьому діалозі, є виразником постактомовленнєвої кінцевої інтенції підтвердження уже відомої інформації. Дистантний повтор лексеми *«знайшли»* в реагувальному комунікативному ході персонажа, з одного боку, є виразником комунікативної тактики підтвердження інформації, перлокутивним ревілентом запиту, з іншого, – разом з позитивною тональністю (*«сказав я з такою втіхою в голосі»*), недоречною для реалізації поданої інтенції, часткового комунікативного шуму. Комунікативний шум, що виник унаслідок нехарактерного позитивного інтонування відповіді хлопцем, нівелюється використанням комунікативної тактики ввічливості та поясненням власних дій (*«я нехотячи зрадів... бо ви мене згадали»*).*

Проаналізуємо й інші типи повторів у наведеному тексті: розширений дистантний повтор, використаний у першому і другому адресатному комунікативному ході персонажа (*«ти був»* і *«ти був із ним»*) інтенційно спроектований на уточнення вже відомої інформації. Повтор лексеми *«обоє»* з подальшою трансформацією у синонімічну змінну *«разом»* у репліці батька в сукупності з питальною інтонацією маркує експліцитний намір запиту, реалізований комунікативною тактикою перепитування, проте, як уже було сказано, імпліцитно в аналізованому повторі закладено бажання з'ясувати обставини смерті сина, можливо,

звинуватити друга у трагедії, переконатися, що не Місько винен у власній загибелі. Отже, лексичний повтор є виразником постактомовленневих різнотипних за семантикою (запиту інформації, підтвердження, уточнення) адресантних інтенцій.

Розглянемо ще приклад: «– Мене ще бабуся моя **навчила**. / – Чому ж ви мене **навчили**? – з докором запитала дочка. / – Боялася, що маленька була, дурненька. Десь проговорилася, що мама вчителька вчить молитися, і кінець моїй педагогічній кар'єрі». («Сповідь», М. Кульбовський) [13, 177]. Тематично зображена комунікативна ситуація стосується суспільних умов минулого століття із всебічною політичною пропагандою, контролем громадського життя та заборонаю релігії зокрема. Побоюючись переслідувань та звільнення, мати виховує доньку в цілковито соціалістичному дусі. І вже на старості, почувавши, що безнадійно хвора, жінка вирішує висповідатися, чим неабияк дивує дівчину: адже розмов стосовно релігії у домі свого часу не було. Розглянемо подану комунікативну ситуацію детальніше: іллокутивна мета мовця-продуцента першого комунікативного ходу полягає в інтерпретації власних дій, що й репрезентовано в ініціальной репліці. Адресатна постактомовленнева інтенція, підкріплена авторським маркером («з докором запитала дочка») в реагуювальному комунікативному ході, втілює докір: у формі квестива донька висловлює своє обурення з приводу материного вчинку. Повтор лексеми «**навчили**», використаний у репліці адресата, таким чином, є допоміжним засобом втілення постактомовленневої інтенції докору й безпосереднім ревілентом запиту.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Бачимо, що повтор лексем, наявний у стратегічно-тактичних блоках персонажної комунікативної взаємодії, є релевантним засобом вираження інтенцій учасників спілкування, відповідно диференційованих за семантикою (повідомлення, асертивну, супозитивну, промісивну, менасивну, передбачення, пропозиції, вимоги, реквестивну, поради, подяки, вибачення тощо) і відносно характеру комунікативного акту (актомовленневі та постактомовленневі). Матеріал дослідження показує, що з погляду семантичної варіативності лексичні повтори найбільш продуктивно експлікують реквестивні, асертивні та наративні комунікативні інтенції. Стосовно комунікативного акту ітерації однаковою мірою виявляють здатність до вираження комунікативних намірів, які виникають і реалізується безпосередньо з інтерактивною взаємодією (актомовленневі, які співвідносно з іллокутивною метою) та з'являються після завершення процесу спілкування з настанням чи ненастанням бажаного перлокутивного ефекту (постактомовленневі).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова Ю. Інтенція говорящего в аспекте комунікативно-целовой семантики: Дис. ... канд. філол. наук : 10.02.19 – теорія языка. – Орел, 2006. – 183 с.
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.
3. Безугла Л. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі: Монографія / Л. Безугла. – Харків: ХНУ ім. В. Каразіна, 2007. – 332 с.
4. Гнатковська О.М. Комунікативні інтенції «Я-висловлень» у сучасному англomовному дискурсі: лінгвокогнітивний та прагматичний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец.10.02.04 «Германські мови» / О.М. Гнатковська. – Ч., 2009. – 20 с.
5. Медников Э. Прагматический аспект текста / Э. Медников // Лингвистика текста: материалы научной конференции. – Ч. 1. – М.: МТПИИЯ им. М. Торца, 1974. – С. 190-192.
6. Почепцов О. Основы прагматического описания предложения: Дисс. д-ра філол. наук 10.02.04, 10.02.19 / О. Почепцов. – К.: Высшая школа, 1986. – 116 с.
7. Формановская Н. Эмоции, чувства, интенции, экспресия в языковом выражении / Н. Формановская // Эмоции в языке и речи. – М.: Издательство РГТУ, 2005. – С. 106-116.
8. Шабат-Савка С. Категорія інтенції в українській мові: монографія / С. Т. Шабат-Савка. – Чернівці: «Букрек», 2014. – 412 с.
9. Шабат-Савка С. Категорія комунікативної інтенції: типові вияви та синтаксична реалізація в сучасній українській мові / С. Т. Шабат-Савка // Українська мова. – 2013. – №1 (45). – С. 104-114.
10. Nabrąjska G. Sytuacja komunikacyjna i jej parametry / pod red. G. Sawickiej. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2010. – 307 s.
11. Prokop I. Aspeyty analizy pragmalingwistycznej. – Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2010. – 182 s.
12. Osika G. Procesy i akty komunikacyjne: koncepcje klasyczne i współczesne / Grażyna Osika. – Kraków: Towarzystwo Autorów I Wydawców Prac Naukowych “Universitas”. – 214 s.

Джерела ілюстративного матеріалу:

13. Антологія сучасної новелістики та лірики України. – Канів: Вид. «Склянка часу», 2007. – 304 с.
14. Вечеря на дванадцять персон: Житомирська прозова школа / Упоряд., передм., літ. ред. В. Даниленка. – К.: Генеза, 1997. – 544 с.
15. Даниленко В. Сон із дзьоба стрижа: Оповідання. – Львів: ЛА «Піраміда», 2007. – 384 с.
16. Денисенко Л. Калейдоскоп часу / Л. Денисенко. – Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. – 320 с.
17. Квіти в темній кімнаті: Сучасна українська новела: Найяскравіші зразки української новелістики за останні 15 років / Упоряд., передм., літ. ред. В. Даниленка. – К.: Генеза, 1997. – 432 с.

REFERENCES

1. Antonova Yu. Intentsiya hovoriashcheho v aspekte kommunykativno-tsevoi semantky: Dys. ... kand. fylol. nauk : 10.02.19 – teoriya yazyka. – Orel, 2006. – 183 s.
2. Batsevych F. Osnovy komunikativnoi linhvistyky / F. Batsevych. – K.: VTs «Akademiia», 2009. – 376 s.
3. Bezuhla L. Verbalizatsiia implitsytnykh smysliv u nimetskomovnomu dialohichnomu dyskursi: Monohrafiia / L. Bezuhla. – Kharkiv: KhNU im. V. Karazina, 2007. – 332 s.
4. Hnatkovska O.M. Komunikativni intentsii «Ia-vysloven» u suchasnomu anhlovnomu dyskursi: linhvokohnityvnyi ta prahmatychnyi aspekty: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: spets.10.02.04 «Hermanski movy» / O.M. Hnatkovska. – Ch., 2009. – 20 s.
5. Mednykov E. Prahmatycheskyi aspekt teksta / E. Mednykov // Lnhvistyka teksta: materyaly nauchnoi konferentsyy. – Ch. 1. – M.: MTPYYIa ym. M. Tortsia, 1974. – s. 190-192.
6. Pocheptsov O. Osnovy prahmatycheskoho opysanyia predlozheniia: Dyss. d-ra fylol. n. 10.02.04, 10.02.19 / O. Pocheptsov. – K.: Vysshaia shkola, 1986. – 116 s.
7. Formanovskaia N. Emotsyy, chustva, yntentsyy, ekspresyia v yazykovom vyrazheny / N. Formanovskaia // Emotsyy v yazyke y rechy. – M.: Yzdatelstvo RHTU, 2005. – s. 106-116.
8. Shabat-Savka S. Katehoriia intentsii v ukrainskii movi: monohrafiia / S. T. Shabat-Savka. – Chernivtsi: «Bukrek», 2014. – 412 s.
9. Shabat-Savka S. Katehoriia komunikativnoi intentsii: typovi vyjavy ta syntaktychna realizatsiia v suchasni ukrainskii movi / S. T. Shabat-Savka // Ukrainska mova. – 2013. – №1 (45). – s. 104-114.
10. Habrajska G. Sytuacija komunikacyjna i jej parametry / pod red. G. Sawickiej. – Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 2010. – 307 s.
11. Prokop I. Aspesty analizy pragmalingwistycznej. – Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, 2010. – 182 s.
12. Osika G. Procesy i akty komunikacyjne: koncepcje klasyczne i współczesne / Grażyna Osika. – Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych “Universitas”. – 214 s.
13. Antolohiia suchasnoi novelistyky ta liryky Ukrainy. – Kaniv: vyd. «Sklianka chasu», 2007. – 304 s.
14. Veheria na dvanadtsiat person: Zhytomyrska prozova shkola / Uporiad., peredm., lit. red.. V. Danylenka. – K.: Heneza, 1997. – 544 s.
15. Danylenko V. Son iz dzoba stryza: Opovidannia. – Lviv: LA «Piramida», 2007. – 384 s.
16. Denysenko L. Kaleidoskop chasu / L. Denysenko. – Kharkiv: Knyzhkovyi klub «Klub simeinoho dozvillia», 2013. – 320 s.
17. Kvity v temni kimnati: Suchasna ukrainska novela: Naiaskravishi zrazky ukrainskoi novelistyky za ostanni 15 rokiv / Uporiad., peredm., lit. red. V. Danylenka. – K.: Heneza, 1997. – 432 s.